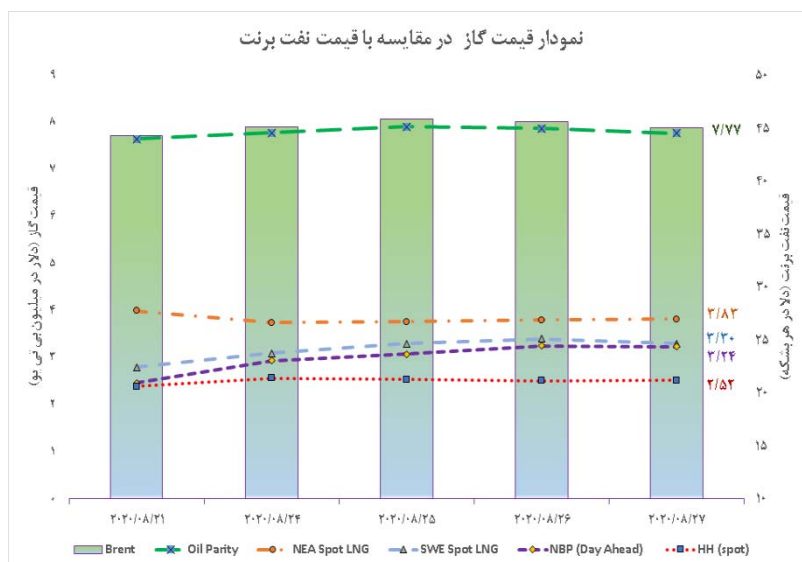

روند قیمت‌ها

در هفته منتهی به بیست و هفتم ماه اوت، قیمت تک‌محموله‌های ال‌ان‌جی در بازار گاز شمال شرق آسیا با ۱۸ سنت تنزل نسبت به گزارش هفته قبل به ۳/۸۳ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو تنزل یافت و در بازار گاز جنوب غرب اروپا نیز قیمت تک‌محموله‌های ال‌ان‌جی با ۲۰ سنت افزایش نسبت به هفته قبل به ۳/۳۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو افزایش یافت. در بازار گاز شمال شرق آسیا در روزهای ابتدای هفته گزارش، به تعویق افتادن تعمیرات مجتمع گورگن استرالیا به ظرفیت ۱۵/۶ میلیون تن برای واحدهای تولید اول و سوم به اواخر ماه اکتبر و ژانویه سال ۲۰۲۱ و ادامه تولید از این مجتمع منجر به کاهش قیمت تک‌محموله‌ها در بازار آسیا به ۲/۷۳ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو گردید. اما در ۲۶ اوت، شرکت "شینیره" بهره‌بردار مجتمع "سابین‌پس" اعلام

نمود به دلیل وقوع تندباد "لورما" تولید از این مجتمع را متوقف نموده است. در اقدامی مشابه شرکت "سمپرا" نیز در ۲۶ اوت تولید از مجتمع "کامرون" را به همین دلیل متوقف نمود. توقف فعالیت این دو مجتمع و کاهش عرضه محموله‌ها منجر به افزایش قیمت گاز در بازار گاز تی‌تی‌اف اروپا و در نتیجه افزایش

قیمت تک‌محموله‌ها در بازار آسیا در روزهای باقی مانده تا پایان هفته شد. علاوه بر این در هفته گذشته طوفان استوائی "مارکو" باعث ایجاد مشکل برای پنج کشتی حمل ال‌ان‌جی در پایانه "سابین‌پس" و توقف بارگیری محموله‌ها از این مجتمع شد. اما انتظار می‌رود تندباد "لورما" تاثیر مخربی بیش از طوفان استوائی "مارکو" بر کشتی‌های حمل ال‌ان‌جی داشته باشد و این امر باعث خواهد شد تا حمل محموله‌های ال‌ان‌جی به مقصد شمال شرق آسیا با تاخیر مواجه شود و عملیات حمل تا اواسط ماه سپتامبر به تعویق بیفتد.

در بازار گاز جنوب غرب اروپا، قیمت تک‌محموله‌ها تحت تاثیر ادامه روند صعودی قیمت گاز در بازار تی‌تی‌اف برای ماه‌های سپتامبر و اکتبر منجر به افزایش قیمت تک‌محموله‌ها شد. همچنین بروز مشکلات فنی در مجتمع فرآوری گاز "کولسنس" نروژ و کاهش تولید گاز انگلستان در دریای شمال از عوامل مهم افزایش قیمت گاز در بازار اصلی تی‌تی‌اف و رشد قیمت تک‌محموله‌ها در بازار گاز منطقه اروپا بوده است.

تحولات گاز ترکیه

در ۲۱ ماه اوت، ترکیه از کشف میدان جدید گازی به ظرفیت ۳۲۰ میلیارد مترمکعب در دریای سیاه به‌عنوان بزرگ‌ترین اکتشاف گازی در تاریخ این کشور خبرداد. طبق برآورد وزارت انرژی ترکیه، ارزش اقتصادی این میدان گازی ۶۵ میلیارد دلار برآورد شده است. در صورتیکه ذخایر گاز این میدان از نظر تجاری قابل استخراج باشد، باعث خواهد شد تا وابستگی ترکیه به واردات گاز از روسیه، جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان به میزان قابل ملاحظه‌ای تنزل یافته و باعث کاهش هزینه واردات این کشور به میزان ۴۱ میلیارد دلار در سال شود. اما برای کاهش قابل ملاحظه به واردات گاز، علاوه بر کشف میدانی جدید گاز می‌بایستی سهم انرژی‌های تجدیدپذیر و هسته‌ای نیز در سبد انرژی ترکیه افزایش یابد. ترکیه همچنان در حال کشف منابع هیدروکربنی در دریای مدیترانه می‌باشد و معتقد است میدان کشف‌شده تنها بخشی از یک میدان عظیم است و این عملیات منجر به اعتراض یونان و قبرس شده است.

در ۲۱ ماه اوت، ترکیه از کشف میدان جدید گازی به ظرفیت ۳۲۰ میلیارد مترمکعب در دریای سیاه به‌عنوان بزرگ‌ترین اکتشاف گازی در تاریخ این کشور خبرداد.

ترکیه همچنان در حال اکتشاف هیدروکربنی در دریای مدیترانه می‌باشد و معتقد است میدان کشف‌شده تنها بخشی از یک میدان عظیم است و این عملیات منجر به اعتراض یونان و قبرس شده است.

ترکیه تقریباً ۷۵ درصد از نیاز انرژی خود را از طریق واردات تأمین می‌نماید. در سال ۲۰۱۸، واردات انرژی سه‌چهارم از کسری حساب جاری ترکیه را تشکیل داده بود. گاز طبیعی ۲۸ درصد تقاضای سالانه انرژی این کشور را تشکیل می‌دهد که بخش اعظم آن برای مصارف گرمائی و تولید برق مصرف می‌شود. براساس داده‌های پیش از شیوع ویروس کرونا، مصرف گاز ترکیه برای سال ۲۰۲۰ مشابه دو سال گذشته و معادل ۵۲ میلیارد مترمکعب برآورد شده است. بخش عمده گاز طبیعی مورد نیاز ترکیه وارداتی بوده به‌طوری‌که میزان تولید گاز داخلی کمتر از ۱ درصد می‌باشد. در سال‌های گذشته، تقریباً نیمی از گاز وارداتی ترکیه از

روسیه تأمین می‌شد که این امر ترکیه را از نظر سیاسی و اقتصادی آسیب‌پذیر نموده بود زیرا روسیه برای پیشبرد برنامه‌ها و اهداف سیاسی‌اش، بارها قراردادهای تجاری را مورد هدف قرار داده بود. از جمله می‌توان به قطع واردات گاز از طریق اوکراین در زمستان ۲۰۰۹-۲۰۰۸ و یا قطع گاز به دنبال سرنگونی سوخوی ۲۴ روسیه به وسیله ترکیه اشاره نمود. اما ترکیه درصدد تغییر نقش و روابط این کشور در منطقه است؛ به طوری سهم روسیه از واردات گاز ترکیه از ۵۲ درصد در سال ۲۰۱۷ به ۳۳ درصد در سال ۲۰۱۹ کاهش یافته است.

در سال‌های گذشته، روسیه منبع تأمین نیمی از واردات گاز ترکیه بوده است که این کشور را از نظر سیاسی و اقتصادی آسیب‌پذیر نموده بود.

در سال‌های اخیر واردات ال‌ان‌جی ترکیه تحت تاثیر قیمت پایین ال‌ان‌جی در جهان روندی صعودی داشته و باعث شده است تا واردات ال‌ان‌جی جایگزین واردات گاز از طریق خط لوله شود؛ به طوری که سهم ال‌ان‌جی از ۱۹ درصد در سال ۲۰۱۷ به ۲۹ درصد در سال ۲۰۱۹ افزایش یافته است و پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۰، یک سوم گاز مورد نیاز ترکیه از طریق واردات ال‌ان‌جی تأمین شود. قابل ذکر است طی شش ماهه نخست سال جاری، واردات گاز ترکیه از طریق خط لوله نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۲۲/۸ درصد کاهش نشان می‌دهد در حالی که میزان واردات ال‌ان‌جی در این دوره زمانی ۴۴/۸ درصد افزایش داشته است. الجزایر، قطر، نیجریه، آمریکا، مصر، ترینیداد و توباگو، نروژ و روسیه منابع تأمین کننده ال‌ان‌جی ترکیه می‌باشند. در سال جاری شرکت "توتال" فرانسه نیز با عقد قرارداد ۳ ساله صادرات ال‌ان‌جی، در زمره صادر کنندگان ال‌ان‌جی به ترکیه قرار گرفت. به نظر می‌رسد ترکیه قصد دارد با عقد قراردادهای جدید سهم ایران را در سبد واردات گاز خود کاهش داده و در ادامه با فشارهای آمریکا در جنگ گازی، به صفر برساند. ایران در برهه‌ای از زمان یک چهارم نیاز گازی ترکیه را تأمین می‌کرده است، اما در حال حاضر سهم کشورمان از بازار گاز ترکیه رو به کاهش است؛ به طوری که در نیمه نخست سال جاری واردات گاز از ایران با ۴۶ درصد کاهش از ۳/۷۵ به ۲/۰۲ میلیارد مترمکعب تنزل یافته است.

واردات ال‌ان‌جی ترکیه تحت تاثیر قیمت پایین ال‌ان‌جی در جهان روندی صعودی داشته و باعث شده است تا واردات ال‌ان‌جی جایگزین واردات گاز از طریق خط لوله شود؛ به طوری که سهم ال‌ان‌جی از ۱۹ درصد در سال ۲۰۱۷ به ۲۹ درصد در سال ۲۰۱۹ افزایش یافته است

در جدول ذیل، قراردادهای واردات گاز ترکیه از طریق خط لوله و ال‌ان‌جی که قبل از اتمام قرارداد ایران خاتمه می‌یابند آورده شده است. همان‌طور که در جدول زیر نشان داده شده است قراردادهای بلندمدت واردات ال‌ان‌جی با نیجریه و الجزایر جمعاً به میزان ۵/۷ میلیارد مترمکعب به ترتیب در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۴ به پایان می‌رسد. دو قرارداد روسیه نیز با ظرفیت سالانه ۲۰ میلیارد مترمکعب در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۵ خاتمه می‌یابد. سررسید قرارداد فاز ۱ "شاه‌دینیز" آذربایجان هم با ظرفیت ۶/۶ میلیارد مترمکعب در سال ۲۰۲۱ می‌باشد. بنابراین در مجموع ۳۲/۳ میلیارد مترمکعب قراردادهای بلندمدت گاز و ال‌ان‌جی ترکیه با فروشندگان مختلف قبل از سال ۲۰۲۶ که پایان قرارداد ایران می‌باشد، مورد مذاکره قرار خواهد

تا پیش از سال ۲۰۲۶ ۳۲/۳ میلیارد مترمکعب از قراردادهای بلندمدت گاز و ال‌ان‌جی ترکیه مورد مذاکره قرار خواهد گرفت

گرفت. اگر هریک از این فروشندگان بتواند سهم بیشتری از بازار گاز ترکیه را در قرارداد جدید به خود اختصاص دهد، شرایط برای تمدید قرارداد صادرات گاز ایران به مراتب دشوارتر خواهد شد.

لیست قراردادهای رو به اتمام ترکیه برای تأمین گاز داخلی (میلیارد متر مکعب در سال)

طرف قرارداد	حجم قرارداد	تاریخ آغاز قرارداد	تاریخ اتمام قرارداد
روسیه (وست)	۴	۱۹۹۸	۲۰۲۱
آذربایجان (فاز ۱)	۶/۶	۲۰۰۱	۲۰۲۱
نیجریه (الان جی)	۱/۳	۱۹۹۵	۲۰۲۱
الجزایر (الان جی)	۴/۴	۱۹۸۸	۲۰۲۴
روسیه (بلواستریم)	۱۶	۱۹۹۷	۲۰۲۵
ایران	۹/۶	۱۹۹۶	۲۰۲۶

منبع: مؤسسه مطالعات انرژی آکسفورد

که اگر هریک این صادرکنندگان بتواند سهم بیشتری از بازار گاز ترکیه را در قرارداد جدید به خود اختصاص دهند، شرایط را برای تمدید قرارداد صادرات گاز ایران در سال ۲۰۲۶ دشوار خواهند نمود.

صادرات الان جی عمان

تولید الان جی عمان در سال ۲۰۱۹ به بالاترین میزان مشاهده شده طی چند سال اخیر افزایش یافت و به ۱۰/۷ میلیون تن رسید که ۳۰۰ هزار تن بیشتر از ظرفیت اسمی تولید این کشور است. طبق اطلاعات اعلام شده تولید الان جی عمان در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال قبل از آن ۲/۸ درصد و نسبت به سال ۲۰۱۷ به میزان ۲۴ درصد افزایش داشته است. عمان در سال ۲۰۱۹ با تولید بیش از ۲۸۰ هزار تن میعانات گازی (NGL) در مجموع ۳/۴۸ میلیارد دلار درآمد کسب کرده است که اندکی کمتر از مبلغ ۳/۵ میلیارد دلاری حاصله از این محل در سال ۲۰۱۸ است.

مجموع الان جی تولید شده عمان در سال ۲۰۱۹ در قالب ۱۶۶ محموله بارگیری و صادر شده می باشد که ۴ محموله بیش از سال گذشته بوده است. از این تعداد ۱۲۰ محموله توسط شرکت عمان الان جی و ۴۶ محموله توسط شرکت "قلحطالان جی" حمل شده است. عمان ۳ واحد تولید الان جی دارد که "قلحط-الان جی" یکی از آنها و خارج از بندر صور است. مالکیت ۳۶/۸ درصد از مجتمع تولید "قلحطالان جی" متعلق به شرکت عمان الان جی بوده و توسط همین شرکت نیز مورد بهره برداری قرار می گیرد.

تولید الان جی عمان در سال ۲۰۱۹ به بالاترین میزان مشاهده شده طی چند سال اخیر افزایش یافت و به ۱۰/۷ میلیون تن رسید که ۳۰۰ هزار تن بیشتر از ظرفیت ایجاد اسمی تولید شده این کشور است.

احداث اولین پایانه شناور ال ان جی قبرس

قبرس عملیات احداث نخستین تأسیسات دریافت ال ان جی که بزرگ‌ترین و گران‌ترین طرح انرژی این کشور نیز به شمار می‌رود را در منطقه صنعتی "واسیلیکس" آغاز نموده است. این تأسیسات شامل یک واحد شناور ذخیره‌سازی و گازسازی مجدد (FSRU)، تجهیزات دریافت گاز، خط لوله انتقال و سایر زیرساخت‌ها در بخش دریایی و خشکی و متعلق به دولت بوده که هزینه احداث آن ۲۸۹ میلیون یورو برآورد شده است. هدف از احداث این طرح، کاهش وابستگی به واردات نفت در بخش نیروگاهی، کاهش هزینه‌های تولید برق و همچنین کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی می‌باشد.

کنسرسیومی از شرکت‌های چینی شامل شرکت ملی نفت چین (CNPC)، Metron Energy، Hudong-Zhonghua Shipbuilding، Wilhelmsen Ship Management، Applications تحت نظارت شرکت آمریکایی Hill International عهده‌دار ساخت این تأسیسات طی مدت ۲۴ ماه می‌باشند. این پروژه از حمایت مالی و سیاسی اتحادیه اروپا برخوردار بوده و ۱۰۱ میلیون یورو از این اتحادیه پشتیبانی مالی دریافت نموده است. بانک سرمایه‌گذاری اروپا (EIB) نیز، پس از امکان‌سنجی اقتصادی و بررسی چشم‌اندازهای توسعه ناشی از اجرای موفقیت‌آمیز این پروژه، بودجه ۱۵۰ میلیون یورویی را بدین منظور اختصاص داده است. اداره برق قبرس نیز ۴۳ میلیون یورو در این پروژه مشارکت مالی خواهد داشت.

چشم‌انداز تولید گاز الجزایر

در صورت پائین باقی ماندن قیمت‌های جهانی نفت و تاثیر آن بر قیمت گاز در قراردادهای بلندمدت صادرات گاز الجزایر، صادرات گاز این کشور در نیمه دوم سال ۲۰۲۰ افزایش خواهد یافت. این موضوع برای صادرات گاز الجزایر در شرایطی که بازار گاز اروپا همزمان با مازاد عرضه و کاهش تقاضا مواجه می‌باشد ضروری می‌باشد. در شش ماه ابتدای سال ۲۰۲۰ صادرات گاز الجزایر نسبت به زمان مشابه سال قبل ۳۴ درصد کاهش یافته است و تنها در صورتی که قیمت‌های نفت در سطوح کنونی باقی بماند گاز الجزایر قادر به رقابت با سایر عرضه‌کنندگان گاز به منطقه اروپا خواهد بود. در عین حال در سال ۲۰۱۹ افزایش عرضه محموله‌های ال ان جی به بازار گاز اروپا و تنزل قابل ملاحظه قیمت تک‌محموله‌ها منجر به کاهش صادرات ال ان جی الجزایر شد و صادرات ۱۸ درصد نسبت به زمان مشابه قبل کاهش یافت.

قبرس عملیات احداث نخستین و گران‌ترین طرح تأسیسات دریافت ال ان جی این کشور شامل یک واحد شناور ذخیره‌سازی و تبدیل مجدد به گاز (FSRU) و سایر زیرساخت‌ها در بخش دریایی و خشکی می‌باشد را با هزینه ۲۸۹ میلیون یورو آغاز نمود.

در شش ماه ابتدای سال ۲۰۲۰ صادرات گاز الجزایر نسبت به زمان مشابه سال قبل ۳۴ درصد کاهش یافته است و تنها در صورتی که قیمت‌های نفت در سطوح کنونی باقی بماند گاز الجزایر قادر به رقابت با سایر عرضه

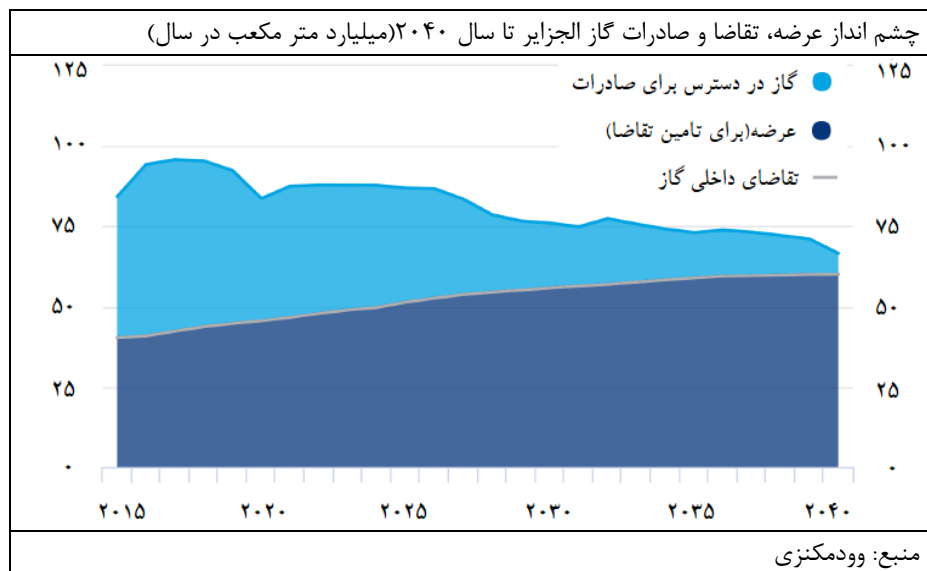
از سال ۲۰۱۵ تاکنون تولید گاز الجزایر در سطح بالائی و به میزان ۹۱ میلیارد مترمکعب در سال قرارداداشته که بیش از نیمی از آن (۵۲ میلیارد مترمکعب در سال) از میدان میدان عظیم گازی "هاسی رمل" بوده است. علاوه بر این میادین جدید کشف شده در منطقه جنوب غربی و عدم تزریق گاز به مخازن نفت برای افزایش تولید، از جمله عوامل حفظ سطح تولید گاز الجزایر طی این دوره بوده است.

با این حال انتظارمی رود صادرات گاز الجزایر تحت تاثیر کاهش تولید گاز میدان "هاسی رمل" و افزایش تقاضای داخلی با چالش های جدی مواجه شود. بر اساس گزارش موسسه "وودمکنزی" تا سال ۲۰۲۷ تولید گاز میدان "هاسی رمل" از ۵۰ میلیارد مترمکعب به ۳۰ میلیارد مترمکعب تنزل خواهد یافت و تا سال ۲۰۴۰ نیز سهم این میدان از صادرات گاز الجزایر از ۵۱ درصد در سال ۲۰۲۰ به ۲۲ درصد تنزل خواهد یافت. این در حالی است که تولید از تعدادی از میادین قدیمی در حال تولید از دو سال قبل روندی نزولی یافته است و حفظ سطح تولید کنونی نیازمند سرمایه گذاری در بخش بالادستی و کشف میادین جدید گاز خواهد بود.

از سوی دیگر مصرف داخلی گاز الجزایر تحت تاثیر افزایش مصرف گاز در بخش نیروگاهی در ده سال گذشته سالانه ۵ درصد افزایش یافته است و تا سال ۲۰۳۵ نسبت به سال ۲۰۲۰ به میزان ۳۳ درصد افزایش خواهد یافت که در صورت عدم مدیریت صحیح، الجزایر برای تامین گاز متعهد شده در قراردادهای صادرات گاز خود با مشکلات جدی مواجه خواهد شد.

کنندگان گاز به منطقه اروپا خواهد بود.

صادرات گاز الجزایر تحت تاثیر کاهش تولید گاز میدان هاسی رمل و افزایش تقاضای داخلی با چالش های جدی مواجه خواهد شد و تا سال ۲۰۲۷ تولید گاز از این میدان از ۵۰ میلیارد مترمکعب به ۳۰ میلیارد مترمکعب تنزل خواهد یافت و تا سال ۲۰۴۰ سهم این میدان از صادرات گاز الجزایر از ۵۱ درصد در سال ۲۰۲۰ به ۲۲ درصد تنزل خواهد یافت.

همانگونه که در شکل فوق نشان داده شده است، در بلند مدت افزایش مصرف داخلی، گاز قابل دسترسی برای صادرات الجزایر را به شدت تحت تاثیر منفی قرار خواهد داد که برای جبران آن بایستی میادین جدید توسعه یابد که بخشی از آن می تواند توسعه میادین گازهای رستی این کشور باشد. شایان ذکر است که الجزایر سومین کشور دارنده ذخایر منابع غیر متعارف جهان بوده و حجم ذخایر گاز غیر متعارف این کشور ۱۱۳۲ تریلیون مترمکعب برآورد شده است.

آدرس اینترنتی نشریه

www.opec.mop.ir

مدیریت کل امور اوپک

و روابط با مجامع انرژی